

Список бібліографічних посилань

1. Гриняк А. Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України : монографія. Київ : НДІ ПрПіП НАПрН України, 2013. 374 с.
2. Герц А. А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг : монографія. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2015. 412 с.
3. Лапач В. В. Система объектов гражданских прав в законодательстве России : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Ростов н/Д., 2002. 50 с.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. 5-те вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2013. Т. 2. 1120 с.
5. Памятники римского права. Законы XII таблиц. Институции Гая. Дигесты Юстиниана. М. : Зерцало, 1997. 608 с.
6. Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду : монографія / за заг. ред. В. В. Луця. Київ : НДІ ПрПіП НАПрН України, 2010. 320 с.
7. Харьковская школа цивилистики: объекты гражданских прав : моногр. / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2015. 720 с.

Одержано 08.04.2019

УДК 347.1

Олександр Васильович СОБОЛЄВ,

доцент кафедри цивільного права та процесу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5720-7844>

ДЕМОНСТРАТИВНЕ СПОЖИВАННЯ (СТАТУСНА ПОКУПКА)

Стаття 25 Загальної декларації прав людини кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд і необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини [1, с. 94].

Приведена стаття вказаного документу перекликається зі ст. 48 Конституції України, в якій закріплено, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Поняття «достатній життєвий рівень» чинним законодавством України не визначено. Можливо тільки зазначити, що достатній життєвий рівень не є усталеною величиною, тому що він змінюється залежно від соціально-економічних та інших чинників. Взагалі, рівень життя – багатогранна і складна категорія, що характеризує сукупність реальних соціально-економічних умов

життєдіяльності людей, насамперед у сфері споживання, а тому є найважливішою характеристикою соціального процесу.

Статистичні характеристики рівня життя ґрунтуються на широкій системі взаємозалежних показників, що забезпечують його комплексну оцінку. Система містить у собі блок інтегральних і диференційованих показників, що характеризують доступність матеріальних благ, ступінь рівності у їх розподілі, купівельну спроможність громадян, їх доходи, гарантований державою мінімальний рівень забезпеченості, тобто беруться до уваги всі економічні ресурси, що має у своєму розпорядженні населення в цілому та його окремі соціально-економічні групи для реалізації своїх потреб.

Інший блок показників, що займає важливе місце при аналізі рівня життя, включає дані про особисте споживання, і насамперед про задоволення основних фізіологічних потреб, тобто відображає реальні споживчі можливості населення. Демографічні показники, що містяться в системі, призначені для аналізу впливу рівня життя на відтворення населення [2, с. 364–366].

Зразу треба зазначити, що мова йде про пересічного громадянина, більшість яких і складають світове суспільство. Але існує і певний прошарок населення, так звана еліта, який виходить за рамки більшості населення. Відповідно і їх споживчий рівень значно відрізняється від інших.

Зважаючи на вищесказане і виникає нагальна потреба вивчення такого інституту як демонстративне споживання (статусна покупка). І це пов'язане з цілою низкою фактів передбачених цивільним правом (мотив правочину, воля при укладенні правочинів, обмеження у дієздатності тощо).

Вперше проблему статусної покупки озвучив С. О. Сліпченко Але, в теперішній час, виникла необхідність більш детального вивчення даного питання.

Перш за все, необхідно визначитися з самим поняттям «статусна покупка».

Що ж таке «статус»? Загальне визначення поняття «статус» означає положення, позицію, ранг у будь-якій ієрархії, структурі, системі. Проте наукою соціологією, дані і детальніші визначення статусу, так статус формальний і статус неформальний. Формальний статус – це статус, займаний індивідом або групою у формальній організації, визначуваний сукупністю офіційно наказаних прав і обов'язків [3, с. 343–344]. Поняття неформального статусу означає статус, що займаний індивідом або групою у формальній організації, складається на основі громадського визнання (престижу, впливу, авторитету) і не співпадаючий з наказаним (формальним) статусом [3, с. 343]. Виникає необхідність розглянути поняття соціального шару, що представляє з себе сукупність індивідів, що об'єднуються за якимись загальними соціальними ознаками (майновим, професійним, рівнем освіти, владою, престижем та інше) і що має однаковий соціальний статус, ранг і так далі [3, с. 323].

Визначення покупки, на даному етапі, обмежимо поняттям певного блага для особи, що має придбати ту чи іншу річ.

В юридичній науці, сучасні вчені-юристи надають таке поняття блага. Благом взагалі є все те, що спроможне задовольняти певні потреби людини – явища, дії, речі, а також нематеріальні цінності [4, с. 692].

Взагалі, благо – це предмет, явище, або дія, які виникають або в результаті стихійного розвитку природи (природні блага), або як предмети культури, продукти діяльності людини, що виражають визначену цінність (суспільні блага) і призначене для задоволення визначених потреб людини.

В економічній теорії, проаналізувавши поняття благо, К. Менгер дійшов висновку, що все те, що може задовольняти людські потреби, має називатися корисностями. У свою чергу, завдяки тому, що людина відкриває таку властивість корисності і в той же час має можливість дійсно її застосувати для задоволення своїх потреб, він називає цю корисність благом [5].

О. А. Пушкін зазначав, що власність як економічна категорія характеризується привласнення індивідумом або групою індивідумів матеріальних благ (тобто корисностей – О. С.), створених або самою природою, або людською працею в процесі виробництва [6, с. 263].

Зміст же права власності складається з елементів володіння, користування та розпорядження певним майном (ч. 1 ст. 317 Цивільного кодексу України).

Проводячи паралель з висновками К. Менгера, можна дійти висновку, що саме елемент володіння дозволяє власнику отримати певні корисності з майна, що перебуває саме в його власності. Під правом володіння прийнято розуміти юридичного господарювання особи над річчю, фактичне і господарське володіння нею [6, с. 267].

Що ж стосується статусної покупки, то в цілому ряді випадків, саме володіння є достатнім фактом для задоволення власником цієї речі своєї мети. Саме юридичне панування є самоціллю при демонстративному споживанні. Тобто особа може і не отримувати певні корисні властивості цієї речі для яких вона створена, важливим є те, що власник такої речі морально задоволений своїм пануванням над нею. Такий спосіб життя, в деяких випадках, межує з таким поняттям, і може бути розцінене як марнотратство.

В цьому випадку слід звернути увагу на те, що як зазначав Г. Ф. Шершеневич можна припустити, що марнотратство часто обумовлюється ненормальним станом розумових здібностей. Можна побоюватися, за долю дітей, вихованих у надмірній розкоші, коли батьки марнують все своє майно, так що з часом діти виявляться не в змозі продовжувати колишній спосіб життя та мимоволі будуть направлені на незаконний спосіб добування коштів [7, с. 76]. Тобто на сьогодні може виникнути питання о можливості обмеження в дієздатності марнотратців.

Враховуючи певні обмеження при написанні тез, заявлена тема не була розкрита в повному обсязі. В подальшому ця тема буде вивчена більш досконально і отримає більш ширше висвітлення в майбутніх наукових роботах.

Список бібліографічних посилань

1. Еллинек Г. Декларация прав человека и гражданина (Репринтное воспроизведение издания 1906 года). Одесса : Юрид. лит., 2006. 136 с.
2. Конституція України : наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2011. 1128 с.
3. Социологический энциклопедический словарь. На русском, английском, немецком, французском и чешском языках / ред.-координатор Г. В. Осипов. М. : Инфра-М – Норма, 1998. 488 с.
4. Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав : моногр. / И. В. Спасибо-Фатеева, В. И. Крат, О. П. Печеный и др. ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2015. 720 с.
5. Менгер К., Бем-Баверк Е., Визер Ф. Основания политической экономии // Австрийская школа в политической экономии / пер. с нем. Г. Тиктина и И. Абергуза, под ред. Р. М. Орженского. М. : Экономика, 1992. С. 31–242. URL: http://econlibrary.ru/books/259/395/menger_principles.html (дата звернення: 05.04.2019).
6. Гражданское право Украины : учеб. : в 2 ч. Ч. 1 / А. А. Пушкин, В. М. Самойленко, Р. Б. Шишка и др. ; под. ред. А. А. Пушкина, В. М. Самойленко. Харьков : Ун-т внутр. дел ; Основа, 1996. 440 с.
7. Шершеневич Г. Ф. Учебник русского гражданского права (по изданию 1907 г.). М. : СПАРК, 1995. 556 с.

Одержано 07.04.2019

УДК 347.922

Тетяна Володимирівна СТЕПАНЕНКО,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2323-987X>

ЩОДО ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ПОЗОВІВ НА ЗАХИСТ КОЛЕКТИВНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СПОЖИВАЧІВ

В умовах сьогодення не втрачає актуальності необхідність подальшого врегулювання на законодавчому рівні інституту групового позову в національному цивільному судочинстві. Завдання ж адаптації законодавства України до законодавства ЄС як пріоритетної складової процесу інтеграції України до ЄС актуалізувало дослідження законодавства ЄС у сфері реалізації та захисту прав та інтересів людини і громадянина.

Питання запровадження загальноєвропейського процесуального механізму судового захисту колективних прав та інтересів споживачів розглядається Європейською комісією вже близько 20 років. За цей час було прийнято низку актів як нормативного, так і консультативного характеру, зокрема Директиву